

vägen Torsåker—Gottröra. Hällen vetter åt NNÖ och ligger vid östra sidan av en stig, som antagligen är gamla vägen till Harg i Skånela sn.

Två djupa sprickor gå igenom ristningsytan, den ena i dess högra och den andra i dess vänstra kant. Ristningen är annars jämförelsevis väl bevarad.

Ljusgrå granit. Ristningens höjd 1,99 m., bredd 1,34 m.

Inskrift:

suain · risti · runar · þisar · iktil · lit · hkua · auk · mani · þair · litu · hkua iftr · kuna · faþur · sin
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Svæinn risti runar þessar. Kætill(?) let haggva ok Manni (Mani). Þeir letu haggva æftir Gunna, faður sinn.

»Sven ristade dessa runor. Kättil lät hugga och Manne (Måne). De läto hugga efter Gunne, sin fader.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar utan sk. I 20 r ligger bistavens understa led i en spricka. 21 i är säkert. Runorna 22 och 23 stå tätt ihop och ha följande utseende |↑, varför man kan uppfatta dem på tre sätt: som **it**, som **kl** och som **kt** med gemensam bst. Det sistnämnda sättet är troligen att föredraga. Efter 29 h är ett avstånd på 10 cm. till följande runa. Det stora avståndet beror på att en fot, mycket grunt huggen, på detta ställe utgår från slingan. 45 i har mitt på hst en fördjupning, som ej är huggen. Efter 51 a finnes möjligen spår av ett sk i ett vittrat parti. I 54 t äro bst svaga, och i 55 r står hst i en spricka; båda bst äro skadade.

Om namnet *Manni* (*Māni*) se U 304, och om *Gunni* se U 280.

Den runristare, *Svæinn*, som nämner sig i denna inskrift, har icke varit särskilt framstående. Huruvida han är identisk med någon av de andra mästarna med detta namn, kan man icke med bestämdhet avgöra, se f. ö. U 247.

Inskriftens formulering är ovanligt omständlig.

285. Tryninge, Hammarby sn. Nu vid Torsåker.

Pl. 175.

Litteratur: B 100, L 442, D 2: 84. J. Bureus, F a 6 s. 168 n:r 25 (Rhezeliu), F a 5 n:r 172, F a 1 s. 43; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 184; H. O. H. Hildebrand, Skrivelse till VHA Akad. den 24/7 1866 (ATA); UFT h. 5 (1876), s. 12; E. Brate, Anteckningar 1903 (ATA).

Äldre avbildningar: Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 100); Dybeck, a. a.; Brate foto (ATA).

Runstenen står rest i Torsåkers park, 15 m. NÖ om huvudbyggnadens nordöstra hörn, vid infartsvägen.

Enligt Rhezelius stod stenen »Widh Trijninge, i Giärdet». I samma gärde, »Lijtet där ifrå», stod ännu på 1600-talet U 286. Bureus (F a 5): »Trininge». *Ransakningarna*: »J Trijninge giärd straxt wijdh byn 2^{ne} Runasteenar pårijtade medh Stenlagde rundlar såsom griffte ställen.» Peringskiöld: »Trinninge Södra gärde, i en backe.» Då Dybeck besökte platsen, var stenen flyttad och »ligger nu i Thorsåkers trögård». Av en skrivelse från Hans Hildebrand till Akademien framgår, att stenen flyttats till Torsåker 1866 av dåvarande ägaren, se U 286. Då Brate undersökte runstenen, »befann den sig på östra sidan af gårdsplanen vid Torsåker». På denna plats restes den 1938. — Tryninge, där runstenen ursprungligen har stått, ligger 1,6 km. Ö om Torsåker. Gården heter numera Stjärnborg.

Runstenens nedre del, vars ristning uppenbarligen redan på 1600-talet varit svårt skadad, är numera förlorad.

Ljusgrå granit. Höjd 1,58 m., bredd 0,86 m. Ristningen är djupt huggen och alla bevarade runor äro säkra.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter Rhezelius och Hadorph):

[**h** . . . **luk** × **lit** + **raisa** ×] **staina** × **eftir** × **olaif** × **sun** **sin** × **auk** × **eftir** × **ketil**[**munt** × **broður**] . . . **n** ×

Holmlaug_R(?) let ræisa stæina æftir Olæif, sun sinn, ok æftir Kætilmund, broður (si)nn.

»Holmlög lät resa stenarna efter Olev, sin son, och efter Kättilmund, sin broder.»

Till läsningen: Efter 1 **h** har ristningsytan tydligen flagrat. I 13 **s**, med vilken runa det bevarade partiet börjar, har övre leden förlorats. Alla **e**-runorna, 19 **e**, 38 **e** och 44 **e**, äro tydligt

stungna. — Rhezelius: 1—12 ===== **aluk** + **lit** + **raisun** +; sk efter 24 **o** och 31 **n**; 36 **y**, 37 **g**, 38 **i**, 44 **i**; 58 **n** och följande sk saknas. — Hadorph och Helgonius: Runorna 2—4 (**luk**) saknas; 19 **i**; mellan 31 **n** och 32 **s** inskjutes ett **n**; 38 **i**, 44 **i**, 46 **u**, 49 **i**; runorna 55 **p**, 56 **u** och 57 **r** saknas. — Dybeck: Runorna 1—12 och 51—57 saknas. — Brate: Runorna 1—12 och 46—58 saknas; sk efter 58 **n** saknas också: »Af namnet **ketilmunt** äro blott runorna **ket** synliga, de öfriga äro dolda under jorden.»

Inskriftens första namn har uppenbarligen redan på 1600-talet varit skadat. Rhezelius ser slutet av detsamma, vilket han har uppfattat som **aluk**. Hadorph och Helgonius ha endast kunnat se ett **h** i namnets början. Med stöd av dessa uppteckningar kan man förmoda, att namnet varit *Holmlaug*. Kvinnonamnet är sä-

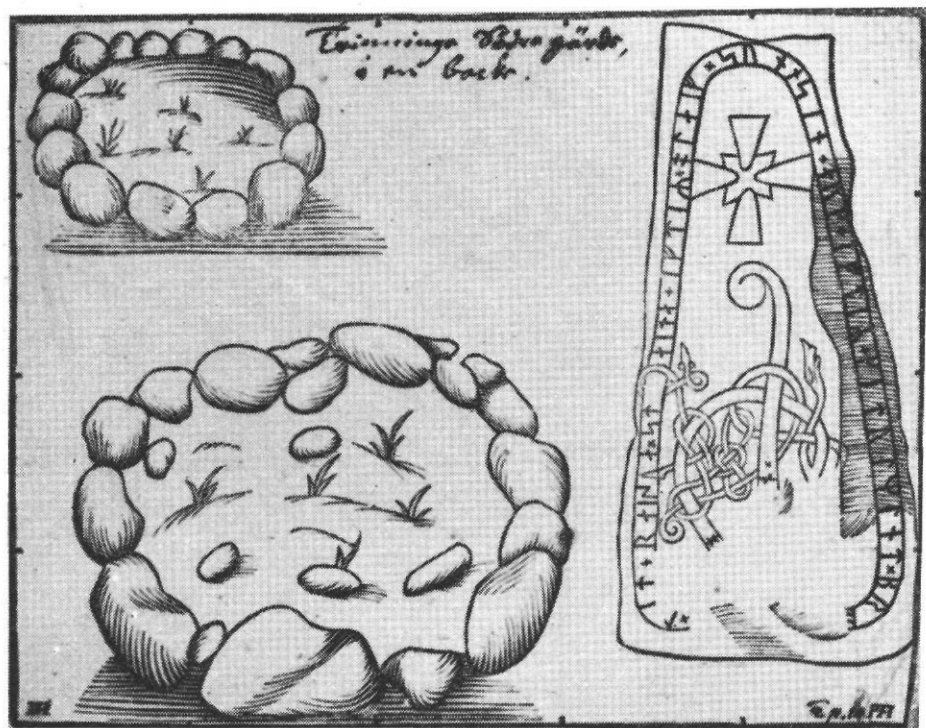

Fig. 290. U 285. Tryninge, Hammarby sn. Nu vid Torsåker. Efter B 100.

kert styrkt i ett par inskrifter. Det skulle också kunna vara ett *Holmlaug_R*, med av ristaren utelämnat nominativ-**R**, jfr U 243. Samma namn har möjligen stått på U 286.

Namnet *Kætilmund_R* förekommer ganska ofta i runinskrifter (o. 15 belägg), och det är också »rätt vanligt» under medeltiden (se Lundgren-Brate).

De i inskriften omnämnda »stenarna» äro U 285 och 286, vilka ursprungligen ha stått bredvid varandra på ättebacken vid Tryninge.

Med all sannolikhet äro båda monumenten ristade av samme, skicklige ristare.

286. Tryninge, Hammarby sn. Nu vid Torsåker.

Pl. 177.

Litteratur: L 443, D 2:85. J. Bureus, F a 6 s. 168 n:r 26 (Rhezelius), F a 5 n:r 173, F a 1 s. 43; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 185; H. O. H. Hildebrand, Skrivelse till VHA Akad. den 24/7 1866 (ATA); UFT h. 5 (1876), s. 12; E. Brate, Anteckningar 1907 (ATA).

Äldre avbildningar: Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 3); Dybeck a. a.; Brate foto 1907 (ATA).